

דברים האסורים קודם תפילת שחרית - שיעור 790

I. בענין אמירת שלום לאחרים

(א) **עיין בשו"ע** (פ"ט - ז) דאסור לאדם להקדים לפתח חבירו ליתן לו שלום משום דשמו של הקב"ה שלום אך אם צריך לעבור דרכם יכול להקדים ולומר להם בוקר טוב ולא שלום (מ"ב י"ג) אבל מותר ללכת לבית אָבֵל קודם התפילה לנחמו דלעשיית מצוה מותר (אשי ישראל י"ג - הערה ל"ז)

(ב) מי שפגע חבירו בדרך מותר ליתן שלום וי"א רק צפרא דמרי טב כדי שיתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל (פ"ט - ז) ומ"מ בזה אם כבר התחיל לומר ברכות השחר אפשר להקל ולומר גם שלום (מ"ב ט"ז) אבל כשחבירו שואל בשלומו מותר להשיב בכל ענין וכ"ש דמי שכבר התפלל מותר להשכים לפתחו של חבירו שלא התפלל ליתן לו שלום אע"פ שיצטרך להשיבו (ע"ט)

(ג) **לדבר בטלפון** ובפרט כשמדבר עם הוריו דמקיים בזה מצות כיבוד אב ואם מ"מ נכון לומר קודם ברכות השחר וכן לצלצל בטלפון לחבירו שיוצא לדרך ולברכו לשלום (אשי ישראל הערה ט)

(ד) **מצוה לרוץ** כשהולך לבית הכנסת (ז - י"ג) וכ"ש שיש ליהדר שלא לעמוד באמצע הדרך להסיה עם חבירו באיזה חפצי עצמו כי עי"ז מצוי שיבא אחר התחלת התפילה (מ"ב ט) ומה טוב ונעים ליהדר מלדבר דיבור חול משייקץ משנתו עד אחר התפילה (כף החיים פ"ט - י"ג)

II. בענין עשיית מלאכה

(א) **אסור לו להתעסק בצרכיו** או לילך לדרך עד שיתפלל תפילת י"ח ויש מקילין לאחר שאמרו מקצת ברכות קודם שאמרו ברוך שאמר וטוב להחמיר (פ"ט - ג) ועיין בא"א מבוטשאטש (פ"ט - ג) דאפשר דכל מלאכת הדיוט או עראי מותר ועיין באשי ישראל כגון עיון חטוף בעיתון והורדת פח אשפה בדרך לבית הכנסת וכן הכנסת כביסה שכבר ממיונת לתוך מכונת כביסה מותרים לפני התפילה (בשם הגרשז"א)

(ב) **מותר להסתפר** קודם שעלה עמוד השחר אבל משעלה עמוד השחר אסור וגם אסור לספר שערות הזקן (הליכות שלמה ז - י)

(ג) **לקנות צרכי סעודה** בע"ש קודם התפילה שרי דחפצי שמים מותר הא בחול אסור (מ"ב ל"ו)

(ד) **בשעת הדחק** כגון שיפסיד את הנסיעה או שיצטרך מחמת כן לנסוע או ללכת לבד ועלול לבוא לידי סכנה אפשר להקל לצאת לדרך לפני התפילה (מ"ב כ ומ"ב ז - י"ד)

(ה) **יש מקילין לעשות מקלחת** אך אין להתיר להתרחץ בסבון ומי שרגיל להתפלל במנין קבוע מותר בשחרית ועדיין לא הגיע הזמן אפשר שמותר גם להתרחץ ומ"מ המחמיר תע"ב (אשי ישראל י"ג - הערה נ"ה)

(ו) **להזמין נהג** או בעל מלאכה שידוע שאינו מתפלל אפשר דמותר דכיון שאינם עומדין להתפלל אין בזה לפני עור (ע"ט בשם רשז"א הערה מ"ח)

(ז) **לקנות אוכל** עבור הילדים היוצאים ללימודם וגם בשעזור בכך לאשתו הרי עושה מעשה חסד בזה ומותר

III. **ללמוד לפני התפילה** אסור ללמוד משיגיע זמן תפילה והיינו מי שרגיל להתפלל בבית מדרשו ואינו רגיל לילך לבהכ"נ דאיכא למיתש דילמא מטריד ויעבור זמן ק"ש ותפילה ואם מלמד לאחרים מותר (פ"ט - ו) ועתה נוהגים ללמוד בכל אופן כדעת התוספות והרא"ש ודלא כרש"י וגם הרמב"ם לא הזכיר מזה דבר (ערוך השלחן כ"ז) ואדרבה הידור יש בזה ואין לך הכנה טובה יותר לתפילה מללמוד גמרא ומפרשיו לטהר המחשבה לפני התפילה (בשם רב פאם)

IV. אכילה ושתייה

(א) **לא לאכול ולא לשתות** אבל מים מותר לשתות וכן אוכלין ומשקין לרפואה מותר (פ"ט - ג) והעובר ע"ז אמרו חז"ל עובר על הפסוק לא תאכלו על הדם ואפילו טעימה בעלמא אסור (מ"ב כ"ח)

(ב) **המרגיש צורך לשתות** קודם התפילה מותר לו לשתות קפה עם חלב וסוכר דכיון שבזמנינו כל אדם שותה כך אין זה נקרא משקה חשוב לענין זה ואין זה דרך גאווה כלל וגם בראש השנה עדיף זה מלשתות לפני התקיעות (הליכות שלמה ז - ד)

(ג) **לצורך בריאותו** אם אפשר ראוי להקפיד שלא לאכול כשיעור (ע"ט דף ח)

(ד) נערות האוכלות ארוחת הבוקר בביתן יתפללו תפילה קצרה קודם האכילה ושיקראו ק"ש כדי לקבל עול מלאכות שמים (שם דף ט)

V. שיחת חולין - דיבורי חולין מעת קימתו משינתו עד אחר התפילה יזהיר מזה ולמעט כדיבור חול עם חבריו שהוא שלא לצורך ויזהר מאד שלא לדבר כלל במקוה וכל שכן שאסור לקרוא עיתונים שמבלבלים את דעתו בעת התפילה (פסקי תשובות פ"ט - י"ד)

VI. הפטורים מתפילה בציבור

(א) עיין במ"ב (ז - ט) שתש כחו אף שאינו חולה או אם הוא אונס ממון שמחמת השתדלותו להתפלל עם הציבור יבוא לידי הפסד יכול להתפלל בביתו אבל משום מניחת ריוח לא אפילו מי שעוסק בתורה אין לו היתר (ע"ש)

(ב) מי שאין לו גוף נקי דאפילו אם עי"ז שינקה את עצמו לא יהיה יוכל להתפלל עם הציבור אפ"ה טוב יותר להתפלל ביחידות בגוף נקי (מ"ב ז"ג - ה)

(ג) ציבור המתפללים לאחר זמן תפילה יקדים תפלתו ויתפלל ביחידות אבל כשמתפללים לאחר זמן ק"ש יתפלל עמהם ויקרא ק"ש קודם התפלה (פסקי תשובות ז - ט)

(ד) אסור להקדים תפילתו לתפילת הציבור למי שמאריך בשמונה עשרה כדי שיוכל לומר קדושה ועוד דברים שבקדושה אבל ברכות השחר ופסוקי דזמרה וק"ש וברכותיה יכול להקדים (שו"ע ז - י) ויש מתירים להקדים הש"ע (פסקי תשובות ז - ט"ז)

VII. החשיבות בדברים אלו

(א) מעשרה ראשונים - עיין בברכות (מ"ז): דישכים אדם לבית הכנסת כדי שימנה עם עשרה הראשונים ועיין בכף החיים (ז - ט) דדין זה הוא אפילו במנחה וערבית והוא נוטל שכר כנגד כל הבאים אחריו אפילו מאה אנשים (נרכות מ"ז: בשם רבי יהושע בן לוי) ועיין במגילה (כ"ז): דשאלו תלמידיו את ר' פרידא במה הארכת ימים אמר להם מימי לא קדמני אדם לבית המדרש להיות הראשון במנין והוא ענין גדול ונורא והטעם דכמה גדולים לא דקדקו אבאר

(ב) מקום קבוע - עיין בשו"ע (ז - ט) שהביא הגמרא (נרכות ו): דאין די במה שיקבע לו ביהכ"נ להתפלל אלא גם מקום קבוע באותו ב"ה וגם כשמתפלל בביתו יקבע מקום ותוך ד' אמות חשוב מקום אחד דא"א לצמצם (מ"ב ז - ט"ט) ועיין בברכות (ו): דיש ענין גדול בקביעת מקום שהוא נקרא חסיד ועניו ומתלמידיו של אברהם אבינו שקבע מקום לתפלתו כדכתיב וישכם אברהם... אל המקום אשר עמד שם ועיקר הקפידה הוא לשמונה עשרה מ"מ אין לעשות מחלוקת על זה וגם אם יש אנשים סמוך למקומו המבלבלין אותו בתפלתו ישנה מקומו (כף החיים ק"ח)

(ג) בענין ותיקין - עיין בשו"ע (נ"ח - ט"ז) דמי שיוכל לעשות כן שכרו מרובה מאד ומובטח לו שהוא בן עולם הבא (נרכות ט): אמנם דעת רבינו חננאל (נרכות ט): ור"ת (יומא ל"ו): ואחרים דק"ש מתחיל רק מזמן הנץ ולפני כן אינו אלא בדיעבד הפך מדעת הרמב"ם (ק"ש ה - י"ה) דאחר הנץ הוי ק"ש בדיעבד ועיין בהליכות שלמה (ה - 56) בשם הגרשז"א שאם הדבר גורם לו להפרעה מסדרי הלימוד או הכנה לתפילה אינו ענין וכן כתבו עוד גדולי ישראל (פסקי תשובות נ"ח - ה) עיין בתשובות והנהגות (ה - ט"ו) שכתב דר' חיים מבריסק לא נהג ותיקין ואבאר

VIII. עשרת הדברות לתפלה בכוונה

- (א) להתחזק אמונה הפשוטה קודם התפלה
- (ב) שהתפלה היא פגישה עם הקדוש ברוך הוא
- (ג) הכנה בבית קודם שבא לבית הכנסת דהיינו ברכות שחר ועוד לכל הפחות רבע שעה בקול רם
- (ד) הליכה לבית הכנסת באמירת שש מצות תמידיות (בה"ל זסעיף ה)
- (ה) לבוא לבית הכנסת לכל הפחות רבע שעה קודם התפלה
- (ו) להשתדל להיות ראשון להמנין
- (ז) מתפלל מתוך הסידור ולומר כל מילה ומילה בכדי להשמיע לאזנו ולאומרם כמונה מעות
- (ח) לכוין לקבל עול מלכות שמים בק"ש ובשמו"ע בהמילה "אלקינו"
- (ט) לענות יהא שמיה רבה בכוונה גדולה וכן לשאר דברים שבקדושה
- (י) להתפלל במנין שהמתפלל יראי ה' ונוהגין כהלכה להוסיף על הנ"ל תיקונים חדשים